

AFGANİSTAN, TÜRKİYE VE PAKİSTAN ARASINDA
EKONOMİK İŞBİRLİĞİ İÇİN
İSTANBUL FORUMU

Yedinci Toplantı Ortak Bildirisi

12 Aralık 2012 – Ankara

1. Afganistan, Türkiye ve Pakistan arasında Ekonomik İşbirliği için İstanbul Forumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Afganistan Ticaret ve Sanayi Odası (ACCI) ile Pakistan Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu (FPCCI) arasında 26 Ekim 2007’de oluşturulan ve bölgedeki istikrar oluşturma sürecine iş dünyasının katkısını artırmak için kurulmuş üçlü bir diyalog mekanizmasıdır.

Ulaştırma Bağlantıları

2. Afganistan, Türkiye ve Pakistan arasındaki ekonomik entegrasyon potansiyeli, üç ülkenin ekonomik yapılarının birbirini tamamlayıcı olmasına ve girişimcilerin gayretlerine rağmen tam olarak değerlendirilememiştir. Bunun en önemli nedeni, lojistik ağların zayıf olmasıdır. Türkiye ile Pakistan arasındaki ana bağlantı, çok uzun zaman alan deniz yoluyla sağlanmaktadır. Afganistan’a ise, ülkenin kuzeyinde bulunan sınırlı demiryolu haricinde, kamyonlar aracılığıyla taşımacılık yapılmaktadır. Türkiye’nin doğusuyla olan demiryolu ağı, Van Gölü geçişi esnasında harcanan zaman nedeniyle zayıf durumdadır. Forum üyeleri, üç ülke arasındaki ulaştırma bağlantılarının Avrasya’ya doğru güçlendirilmesinin, Afganistan, Türkiye ve Pakistan’ın entegrasyonu ve ekonomik etkinliklerinin artırılmasında itici güç olacağını ifade etmişlerdir.

3. Forum üyeleri, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından İstanbul-Tahran-İslamabad Konteyner Treni’nin etkin ve güvenilir çalışması için yürütülen çalışmaları şükranla karşılamışlardır. İstanbul-İslamabad koridorundaki konteyner treni, bölgesel entegrasyonu artırma potansiyeline sahip olmakla beraber, bu güzergahta hızlı, güvenli ve düşük maliyetli bir alternatif sağlamaktadır. Türk oda sistemi tarafından kurulan BALO şirketi, bu tren için yeni yatırımlar sağlamak ve koordinasyonu güçlendirmeye yönelik bir fizibilite süreci yürütmektedir. Bu girişim aynı zamanda, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) ve EİT Ticaret ve Sanayi Odası tarafından da desteklenmektedir.

4. İstanbul Forumu, bu ulaşım koridorunun Afganistan’a da genişletilmesi imkanını heyecanla karşılamıştır. Uzatılan koridorun bu bölümünde, çok modlu taşımacılığın kullanılması gerekecektir. Yükler trenle Türkiye’den öncelikle Quetta ve İslamabad’a, buradan da Çaman ve Torkhum gümrük noktaları üzerinden kamyonlarla Afganistan’a ulaştırılacak, aynı güzergahlar üzerinden de Afganistan’dan Türkiye’ye taşımacılık yapılacaktır. Bu güzergahların ilgili transit ticaret anlaşmaları kapsamına alınması için, üç ülkenin hükümetleri tarafından gerekli çalışmaların yapılması teşvik edilmektedir.

5. Forum üyeleri, üç ülkedeki güzergahlar üzerinde bulunan demiryollarının yapılandırılması ve iyileştirilmesini desteklemekte; bu kapsamda ulusal demiryolu şirketlerinin ve hükümetlerin özellikle şu konulara öncelik tanınmalarını talep etmektedir:

- Türkiye'deki Van Gölü geçişi üzerinde gerekli liman yapılandırması ve düzenli tren feribotu seferlerinin sağlanması için yatırım yapılması,
- Pakistan'da demiryolu altyapısının iyileştirilmesi, özellikle Taftan ve Quetta arasında demiryolu araçlarının geliştirilmesi,
- Afganistan'ın güneyinde demiryolu ağları kurulması ve fizibilite çalışmalarının gerçekleştirilmesi.

Forum üyeleri, uluslararası donörler, finansal kuruluşlar ve özel fonları, söz konusu altyapı projelerine yönelik finansman fırsatlarını değerlendirmeye davet etmektedir.

Toplulararası Bağlantı

6 - Forum üyeleri, Afganistan, Türkiye ve Pakistan'ın arasındaki işbirliği ve entegrasyonun geliştirilmesi için toplulararası bağlantının çok önemli olduğuna inanmaktadırlar. Toplulararası bağlantıda en kritik nokta girişimciler arasındaki iletişimidir. Sürdürülebilir rehberlik, yatırım ve girişimciler arasındaki tedarik ilişkilerinin geliştirilmesi İstanbul Forumu'nu oluşturan üç ülkenin öncelikleridir.

7 - Bu çerçevede, 1-2 Kasım 2011 tarihlerinde İstanbul'da "Kadın Girişimciliği" teması ile düzenlenen 6. İstanbul Forumu çok başarılı olmuştur. Toplantıda, kadın girişimciler, girişimcilik faaliyetlerini artırmanın önündeki temel darboğazları belirlemenin yanında, bu darboğazları gidermek amacıyla tecrübelerini paylaşmışlardır. Kadın girişimcilerin bu gibi toplantılarda bir araya gelmeleri, farklı ülkelerdeki özel sektör paydaşlarıyla bağlantı kurmalarına, iletişim ağlarını genişletmelerine ve iş yapmak için gerekli olan şartların geliştirilmesi için politika önerileri geliştirmelerine imkân sağlamaktadır. Buna ek olarak, benzeri toplantılar bu üç ülkedeki kadın girişimcilerin emsal oluşturmalarına imkân sağlayacaktır. Bu nedenle, kadın girişimcilerin benzer girişimcilik çalıştaylarında bir araya getirilmesi hedeflenmektedir.

8 – Forum üyeleri Afganistan, Türkiye ve Pakistan girişimcileri arasındaki iletişimi artırmayı amaçlayan aşağıdaki girişimleri takdirle karşılamışlardır:

- İkinci Küresel Girişimciler Zirvesi'nde Türkiye-Pakistan Girişimciler Forumu, İstanbul, 4 Aralık 2011

- Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ticaret ve Sanayi Odası toplantıları kapsamında düzenlenmesi öngörülen “Kadın Girişimciliğinin Geleceği Çalıştayı”, 2013

9 – Forum üyeleri üç ülkedeki girişimciler arasında iletişimi artırmak amacıyla yeni girişim gerçekleştirilmesini cesaretlendirecektir. Bu kapsamda;

- Üyeler, ülkelerinde emsal teşkil eden girişimcilerden seçilerek belirlenen girişimcilik heyetlerinin düzenlenmesini teşvik edecektir. Üyeler, bu tip heyet organizasyonlarında, TOBB’u yerel görevlilerin sunumlarının yer aldığı, yeni girişimciler için hızlı rehberlik oturumlarının bulunduğu ve yerel girişimciliğin liderleri ile görüşmelerin olduğu üst düzey ziyaretler düzenlemedeki tecrübelerinden faydalanmak için teşvik edecektir.
- Üyeler üç ülkede pilot inkübasyon merkezleri oluşturulmasını teşvik edecektir. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi bünyesinde TOBB tarafından başlatılan inkübasyon merkezinde, girişimcilere ofis alanı ve hizmetleri, yasal ve finansal desteğin dahil olduğu girişimcilik hizmetlerinin yanı sıra büyük çaplı ulusal ve uluslararası rehber ve yatırımcı ağına erişim sağlanmaktadır. Üyeler TOBB’un Afganistan ve Pakistan’da yerel girişimcilik topluluklarını tetikleyecek ve üç ülkenin girişimcileri arasındaki iletişimi destekleyecek benzer inkübasyon merkezlerini yerel ortaklarla oluşturmasını teşvik edecektir.

10 - İstanbul Forumu sekizinci toplantısının, Üçlü Zirve’nin himayelerinde, 2013 yılının ikinci yarısında düzenlenmesine karar vermiştir.